

“Grow over one’s head” – Translating an idiom-based wordplay from Swedish into Romanian

“A-i crește peste cap” - traducerea din suedeză în română a unui joc de cuvinte subiacent unei expresii idiomatice

Asa APELKVIST
Universitatea din București

Abstract

*In this article a selected number of Swedish and Romanian idioms are discussed and analyzed from different point of views. Starting from one Swedish verbal idiom – **växa någon över huvudet** (‘grow over one’s head’) – used in a wordplay in a Swedish authentic text and its translation in Romanian, the discussion goes on to examine the strategy chosen by the translators and a potential equivalent in Romanian of the Swedish original idiom. The proposed equivalent is compared with yet another Swedish idiom. The differences and the similarities of the three compared idioms – according to structures, semantics, to the character of the semantic roles and the metaphorical meaning of them – are discussed. Thus the article deals both with translation and phraseological studies intertwined with contrastive linguistics.*

Rezumat

*În acest articol sunt discutate și analizate, din diferite aspecte, unele expresii idiomatice în suedeză și română. Pornind de la o singură expresie idiomatică în suedeză – **växa någon över huvudet** (‘a-i crește cuiva peste cap’) – care prezintă un joc de cuvinte într-un text beletristic în suedeză și de la traducerea ei în română, lucrarea analizează mai departe strategia folosită de către traducătorii și o potențială echivalentă în română a expresiei suedeze originale. Echivalenta propusă este comparată cu încă o expresie suedeză. Sunt discutate diferența și asemănarea celor trei expresii din punct de vedere structural, semantic, al caracterului rolurilor lor semantice și al sensului lor metaforic. Așadar, articolul se încadrează și în traductologie, frazeologie și, în parte, în lingvistică contrastivă.*

Keywords: verbal idiom, translation, wordplay, Romanian, Swedish, equivalent, semantic role

Cuvinte-cheie: expresie idiomatică verbală, traducere, joc de cuvinte, română, suedeză, echivalent, rolul semantic

Introducere

Problema traducerii expresiilor idiomatice dintr-o limbă în alta este o problemă deseori cercetată. Sunt foarte puține, însă, lucrările care abordează direct problema traducerii expresiilor idiomatice din limba suedeză în limba română. În lucrarea de față îmi propun să aprofundez câteva aspecte care aparțin atât domeniului traductologiei, cât și celui al frazeologiei. Voi porni de la o singură expresie în suedeză care prezintă un joc de cuvinte într-un text beletristic. În felul acesta, expresia este supusă unei modificări; este vorba de așa-numita schimbare semantică (*semantic transformation*). În cuvintele lingvistului leton Veisbergs, “structura expresiei idiomatice rămâne intactă, dar sensul ei este supus unei schimbări semantice.” [1]

Expresia pe care o voi analiza face parte dintr-o autobiografie, apărută original în limba suedeză (vezi *infra*). De asemenea, voi analiza concomitent și traducerea acesteia în limba română. În paralel cu textul original din suedeză și versiunea lui din limba română, voi mai oferi și o potențială variantă de traducere, folosindu-mă de o altă expresie, echivalentă celei din textul în suedeză. Așadar, lucrarea se încadrează, în parte, și în studiul contrastiv al celor două limbi.

După cum se poate deja observa, abordarea propusă aici vizează atât domeniul traductologiei, cât și cel al frazeologiei, două științe interdisciplinare al căror statut este plin de semne de întrebări. Ne putem întreba, de pildă, împreună cu Lungu Badea, dacă traductologia este artă, disciplină sau știință [2]. Chiar dacă practica și teoretizarea traducerii își au rădăcinile în perioada precreștină [3], traductologia a evoluat ca disciplină academică abia în ultima jumătate a secolului XX [4]. Fiind și multilinguală și interdisciplinară, traductologia vizează deci orice combinație de limbi și implică discipline variate (lingvistică, literatura comparativă, studii comunicative, filozofie, studii culturale etc).

Confuzia care domină în metalimbajul frazeologic sau în definirea terminologică în ceea ce privește frazeologia nu trebuie nici ea trecută cu vederea. "Babilonia" terminologică cu care ne confruntăm când abordăm o problemă frazeologică reiese cel mai adesea din numărul mare de termeni diferiți prin care este semnalat fenomenul [5] și din definirea acestora, propusă de diverși cercetători. Într-o lucrare scrisă acum 37 de ani, dar încă actuală, lingvistul german Koller accentuează asupra problematicii definirii fenomenului de *expresie idiomatice* dar, mai ales, a delimitării ei față de alte expresii neidiomatice [6]. Koller ajunge la aceeași concluzie ca și Bâlțeanu, respectiv că "limitele dintre unitățile frazeologice idiomatice și cele neidiomatice nu sunt întodeauna ușor de stabilit" [7]. Astfel, menținând în fundal problemele legate de definire și delimitare în ce privește științele abordate în această lucrare, voi purcede direct la definirea obiectului de studiu, și anume, a fenomenului de expresie idiomatice verbală.

Definiția expresiilor idiomatice verbale

Prin expresie idiomatice verbală înțeleg o îmbinare fixă de cel puțin două cuvinte (însă nu o propoziție întreagă) al căror sens nu reiese din semnificația cuvintelor luate separat. Deseori, deși nu în mod obligatoriu, unitățile frazeologice idiomatice pot avea, pe lângă sensul lor figurat, și un sens concret, cum, de exemplu, este cazul expresiei *lägga något på hyllan*. Aceasta are un sens literal (care poate fi redat *mot à mot*) - 'a pune ceva pe raft' [8] – și un sens figurat – *a termina ceva în mod definitiv*. Mai mult chiar, lingvista suedeză Palm Meister afirmă că "multe metaforizări transparente, ca îmbinări libere, satisfac și un criteriu de o anumită stabilitate sau fixitate și, prin acest fapt, sensul lor se despică în mai multe sememe, în funcție de context" [9]. Cercetătoarea folosește un exemplu în suedeză, și anume *ligga i lä* ('a sta culcat la adăpost' cu cele două sememe: 1. a sta protejat de vânt și 2. a fi inferior). Această unitate frazeologică face parte dintr-un corpus de texte [10] cu care lucrez în cadrul unei cercetări mai ample pe care îmi propun să o finalizez în viitorul apropiat:

LS (S): Som Pajalabo **låg man i lä**, det slogs fast från början.

LT (RO): *Ca locuitor al Pajalei **stăteai la adăpost**, asta s-a constatat de la început.*

Potrivit contextului situațional, nu poate fi vorba aici despre sememul întâi (cum a fost redată expresia în română), ci despre cel de-al doilea, și anume, că un locuitor din Pajala era de la bun început inferior.

Nucleul unei expresii verbale este verbul care determină cel mai adesea o frază nominală. Acesta poate însă determina și o frază adverbială sau prepozițională care constă dintr-un adverb, respectiv o prepoziție, cum este cazul expresiilor idiomatice suedeze *kamma hem* ('a pieptena acasă' = a câștiga într-un mod triumfător) sau *kamma noll* ('a pieptena zero' = a rămâne cu nimic/nici un câștig). Un alt exemplu din corpusul meu, de data aceasta cu o frază nominală, este *spetsa öronen – a-și ascuți/ciuli urechea*. Cele două expresii sunt, din punctul de vedere al sensului, al structurii și al lexicului lor, aproape perfect echivalente în cele două limbi. Imaginea care stă la baza lor este încă transparentă, validând astfel idea renumitului frazeolog german Fleischer, potrivit căruia, „în momentul creării, ele [expresiile] sunt motivate – cel puțin din punct de vedere metaforic.” [11]. Nu este greu de remarcat că în crearea sensului abstract și figurat al

expresiei, respectiv *a asculta cu atenție*, creatorul ei a avut în vedere *comportamentul* unui fel de ființă din lumea animală, cum ar fi, de exemplu, câinele.

Jocul de cuvinte subiacent unei expresii idiomatice

Acest fenomen este o problemă cunoscută în traducere. Într-un articol intitulat *The Contextual Use of Idioms, Wordplay, and Translation* (1997), Veisbergs analizează diferite „tehnică” folosite în traduceri pentru transpunerea dintr-o limbă în alta a jocurilor de cuvinte care au la baza expresii idiomatice. Veisbergs utilizează, în analiza sa, câteva texte beletristice scrise în limba engleză și versiunea tradusă a acestora în diferite limbi: letonă, germană și rusă. Exemplele cu care lucrează reprezintă, în general, forme necanonizate ale expresiilor idiomatice. El distinge două tipuri principale de „idiom transformations”: 1. *structurală* care „afectează atât structura, cât și sensul expresiei” [12] și 2. *semantică*, în cazul căreia structura rămâne intactă, iar sensul prezintă anumite schimbări [13]. Această ultimă diferențiere este posibilă doar dacă includem și dimensiunea contextuală, altfel spus, aceste așa-numite *semantic shifts* sunt „posibile și activate de contextul verbal („contextual environment”)” [14] în care apare expresia idiomatice, ceea ce este valabil și pentru analiza mai jos.

În exemplul discutat mai jos (v. *infra*) este vorba de un joc de cuvinte care se folosește de două sensuri ale expresiei din LS. Acest fenomen este denumit de către Veisbergs *dual actualization* [15] și cuprinde trei subcategorii diferite: 1. două sensuri pot fi realizate simultan într-o unitate polisemantică; 2. unul sau unele din componentele lexicale sunt afectate de jocul cu interpretarea literală și, în fine – categoria care se aplică și jocului de cuvinte exemplificat mai jos –, 3. jocul verbal are loc în confruntarea dintre interpretarea idiomatice a frazei și interpretarea totală a acesteia, ca îmbinare liberă de cuvinte [16]. Ca exemplu pentru acest ultim tip, Veisbergs menționează un fragment din opera lui Carroll Lewis:

„I’m as certain of it as if his name were *written all over his face!*”

„It might have been written a hundred times, easily, on that enormous face.” [17]

Exemplul *Växa ngn över huvudet* („a-i crește cuiva peste cap”)

Exemplul în suedeză discutat în această secțiune a fost excerptat din autobiografia lui Ingmar Bergman, *Laterna Magica* (1987). Varianta în limba română a cărții [18] a apărut în 1994. Unitatea idiomatice *Växa ngn över huvudet* („a-i crește cuiva peste cap”) înseamnă *a scăpa ceva de sub control* (o situație, de exemplu, care nu mai poate fi stăpânită de către o persoană).

Din corpus:

Några år tidigare, jag tror 1967, **då min ekonomi började växa mig över huvudet på ett visserligen trevligt men lavinartat sätt**, bad jag min vän Harry Schein utse en orubblig hederlig advokat... (101)

Traducerea mea literală a părților de interes: ... atunci când finanțele mele au început să-mi crească peste cap, într-un mod plăcut, desigur, însă ca o avalanșă.

Cu câțiva ani înainte, cred că era prin 1967, pe vremea **când resursele mele financiare începuseră să crească cu o viteză de avalanșă, lucru plăcut, desigur, dar care îmi scăpa de sub control**, îl rugasem pe prietenul meu Harry Schein să-mi recomande un avocat...(96-97)

Întâi vom studia cum a fost efectuat jocul de cuvinte de către autor în textul original. Denumirea de *actualizare duală* menționată de către Veisbergs presupune deci, în cazul acestui joc de cuvinte, o interpretare dublă a expresiei idiomatice, și anume, atât la nivel idiomatice, cât și la nivel lexical sau compozițional [19]. Cum se observă din exemplul de mai sus din suedeză, realizarea celor două interpretări este concretizată printr-o frază complementară, deci cu ajutorul a două complemente adverbiale separate de conjuncția *dar (men)*:

på ett visserligen trevligt men lavinartat sätt.

Adverbul *trevligt* (plăcut) declanșează interpretarea la nivelul compozițional – ca o mare creștere a finanțelor (creșterea lor peste cap) – pe când adverbul *lavinartat* (ca o lavină) provocă o interpretare idiomatică, și anume, de *pierdere a controlului asupra unei situații*.

Analizând acum cum au procedat traducătorii, observăm că au folosit două parafraze: *resursele mele financiare începuseră să crească cu o viteză de avalanșă* resp. *îmi scăpa de sub control* și o extindere *lucru plăcut, desigur, dar care*. Actualizarea duală printr-o singură expresie – care presupune o „interpretare dublă”, adică atât la nivelul unui prim strat de sens, cel concret (potrivit căruia starea financiară i-a crescut într-un mod plăcut), cât și la un al doilea strat, cel idiomatic (potrivit căreia finanțele i-au crescut ca o lavină, lucru care a creat o anume situație care a fost scăpată de sub control) – nu este păstrată. În schimb, găsim o schimbare a conotației legate de lexemul *lavină*, respectiv *avalanșă*. În timp ce conotația cuvântului *lavină* este una negativă în suedeză, traducătorii au apelat la o interpretare pozitivă în limba română, și anume, că finanțele au crescut *repede*, nu *ca o avalanșă*, ci *cu o viteză de avalanșă*. Prin extindere însă (*lucru plăcut, desigur, dar care îmi scapă de sub control*), opoziția dintre o situație pozitivă (plăcută) și una negativă (fără control) este rezolvată. Cu alte cuvinte, putem spune că, în mare, conținutul a fost păstrat, în timp ce jocul de cuvinte a rămas nerezolvat.

Transpunerea unui joc de cuvinte subiacent unei expresii idiomatice, dintr-o LS într-o LT, este o provocare pentru orice traducător. Cele mai multe jocuri de cuvinte vizează un efect comic și atrag atenția cititorului (sau ascultătorului) asupra unui anumit punct de vedere din text [20], dar prin faptul că expresiile idiomatice denotă, de cele mai multe ori, o caracteristică specifică a fiecărei limbi, este de la sine înțeles că traducerea unui asemenea joc este foarte greu de realizat. În fața jocului din exemplul discutat, traducătorii autobiografiei au ales să redea cele două sensuri ale expresiei suedeze, prezente simultan, prin două parafraze. Rezultatul este o pierdere a expresivității, cât și o pierdere a jocului, dar o păstrare a conținutului de sens. Această strategie este numită *omission* de către Veisbergs, potrivit căruia se pot detecta două forme de omisiune: 1. omiterea completă a fragmentului sau 2. „expresia idiomatică se păstrează în forma conținutului său, dar se pierde jocul de cuvinte” [21].

Repere contrastive

Imaginea ușor perceptibilă care stă la baza expresiei din original se referă la corpul omenesc, mai precis, la cap. Un lucru (în acest caz *banii/economiile/finanțele*) nu mai poate fi ținut sub control o dată ce nu se mai află în sfera corpului omenesc (în acest caz depășește corpul în mod figurativ, ducându-se *în sus*).

O expresie echivalentă în limba română a expresiei din suedeză ar putea fi *a(-i) scăpa cuiva ceva din mână*. Expresia echivalentă din română se suprapune cu sememul 2 al expresiei din suedeză, și anume, *a pierde ceva de sub control*. Unitatea frazeologică română include însă o folosire mai largă prin faptul că atât lucruri sau situații, cât și ființe vii pot constitui subiectul unității, așadar, atât o situație, cât și o persoană pot scăpa de sub control sau nu mai pot fi dominate, o posibilitate inexistentă în folosirea expresiei suedeze, al cărei subiect este, în primul rând, o situație, deci ceva inanimat. Luând ca punct de referință lucrarea cercetătoarei suedeze Sköldberg care a analizat valența semantică a unor expresii suedeze și care enumără, în această privință, 11 *roluri semantice* [22], putem spune că ceea ce diferă în expresia suedeză în raport cu expresia din română, este calitatea rolului de „*object*”. Acest „*object*” se referă la „un rol care indică ceva care este schimbat prin acțiunea, cursul evenimentelor etc., marcate de expresia idiomatică” [23]. Sköldberg examinează deci valența semantică prin așa-numițele argumente (argumente externe și argumente interne) care, la rândul lor, au diferite roluri. Un argument extern funcționează sintactic, de obicei, ca subiect. Așadar, argumentul extern care funcționează sintactic ca subiect al expresiilor menționate are rolul de obiect [24]. În română, acest argument funcționând ca subiect și având rolul de *object* poate fi ori inanimat ori animat, în timp ce în suedeză, este întotdeauna inanimat.

Dacă comparăm acum imaginea expresiei suedeze cu cea a expresiei din română, observăm că, în ambele cazuri, cuvântul principal al expresiilor trimite la o parte din corpul omenesc. În

romană, imaginea expresiei *a(-i) scăpa cuiva ceva din mână* trimite la un scenariu în care ceva, un anumit lucru, cade din mână nemaiputând fi, astfel, controlat. Referirea la sensul literal al acestei expresii în română nu este, însă, o opțiune, deoarece sensul unității nu este același. Dacă am interpreta expresia suedeză prin prisma acestei expresii echivalente din română am observa că imaginea finanțelor care cresc (creșterea implică o traiectorie „în sus”) nu se potrivește cu imaginea căderii unui obiect (care presupune o traiectorie „în jos”), rezultând astfel că situația nu ar putea fi interpretată sau valorizată ca ceva pozitiv.

Sensul primar al unității românești, *a(-i) scăpa cuiva ceva din mână*, și anume *a pierde o ocazie bună*, se găsește ca semnificație secundară într-o altă expresie suedeză, și anume *glida (gå) ngn ur händerna*[25] („a aluneca (i se duce) cuiva ceva din mâni”). Expresia suedeză are același conținut lexical ca și cea din română, o structură asemănătoare și împărtășește aceeași imagine la bază. Pentru o descriere mai clară a problemelor discutate, putem pune cele trei unități frazeologice una lângă alta:

<i>Växa ngn över huvudet</i> a deveni cuiva prea greu, a scăpa cuiva ceva (o situație) de sub controlul	<i>A(-i) scăpa cuiva ceva din mână</i> 1. a pierde o ocazie avantajoasă; 2. a pierde de sub control, a nu mai putea domina ceva sau pe cineva	<i>Glida ngn ur händerna</i> 1. a pierde dreptul de proprietate; 2. a răta o ocazie (avantajoasă)
--	---	---

Växa ngn över huvudet și *glida ngn ur händerna* nu sunt însă convergente din punct de vedere semantic.

Punerea față în față a unităților *a(-i) scăpa cuiva ceva din mână* și *glida ngn ur händerna* demonstrează că cele două expresii indică o concordanță în ce privește imaginea de bază. Pe de altă parte, aceste unități aparțin așa-numitei clase de somatisme (germ. **Somatismen**), expresii care conțin în structura lor un substantiv ce denotă o parte a corpului omenesc (aici *mâna*). Diverși cercetători [26] care au analizat un număr mare de expresii din limbile finlandeză, engleză, germană și suedeză au ajuns la concluzia că lexeme precum *mână* și *ochi* constituie cele mai frecvente elemente prezente în cadrul unor astfel de somatisme [27]. Cercetătoarea de origine suedezo-finlandeză Niemi, care a analizat mai multe frazeologisme suedeze, a demonstrat că somatisme alcătuiesc o grupă distinctă, probabil cea mai mare grupă a expresiilor idiomatice în suedeză [28]. În plus, denumirea unei părți a corpului omenesc în diferite tipuri de expresii pare să fie o tendință universală [29], așadar somatisme sunt probabil extrem de des întâlnite în toate limbile pământului.

Somatisme *a(-i) scăpa cuiva ceva din mână* și *glida ngn ur händerna* - care ambele au drept component elementul *mână* - indică o acoperire parțială a sensului, iar unitatea discutată mai sus - tot un somatism ce conține de această dată componentul *cap (huvud)*, *växa ngn över huvudet* - , se suprapune și ea doar parțial cu corespondentul propus, însă dintr-o altă perspectivă. Mai precis, constituentele *mână* și *cap* au amândouă semnificația simbolică a controlului, dar în timp ce expresia din LS se referă la controlul prin *ratio*, în LT este vorba mai mult de un control fizic: ceva scapă de sub control întrucât ce nu mai este ținut de o parte din corpul omenesc, de mână.

Prin discuția de mai sus am intenționat să pun accent în special asupra existenței unei structuri echivalente în LT a expresiei din LS. Dacă schimbăm perspectiva și pornim de la traducerea unei expresii printr-o expresie echivalentă în LT, putem folosi, în loc de parafrază pentru sensul figurat, expresia *a(-i) scăpa cuiva ceva din mână*, în ciuda sensurilor secundare și a conotațiilor diferite. Traducerea pe care o propun este următoarea:

Cu câțiva ani înainte, cred că era prin 1967, pe vremea **când resursele mele financiare începuseră să crească cu o viteză de avalanșă, o situație plăcută, desigur, dar care îmi scăpa din mână**, îl rugasem pe prietenul meu Harry Schein să-mi recomande un avocat...

Concluzie

În această analiză modestă a variantelor de traducere a unei expresii verbale din limba suedeză în limba română, am putut constata că jocul de cuvinte este greu de păstrat într-o traducere – în ciuda existenței unei potențiale echivalențe în limba-țintă – în timp ce conținutul de sens se poate păstra aproape intact. Unii cercetători sunt de părere că un joc de cuvinte care stă la baza unei expresii idiomatice este practic imposibil de redat într-o altă limbă. Pe de altă parte, alții susțin însă că există mai multe tehnici sau strategii pentru traducerea unui asemenea joc și că o cercetare sistematică a acestora ne-ar fi de mare folos [30]. Strategia sau tehnica folosită în cazul expresiei analizate poate fi numită, conform lui Veisbergs, *omisiune*.

Abordarea diferitelor probleme cu care se confruntă un traducător în fața unei expresii idiomatice care trebuie transpusă într-o altă limbă mi se pare a fi la fel de importantă ca și cercetarea sistematică a unui corpus mare de traduceri ale jocurilor de cuvinte sau enumerarea și categorizarea diferitelor tehnici de traducere a expresiilor idiomatice. În acest caz ne aflăm deodată într-o zonă interdisciplinară a frazeologiei, a traductologiei și lingvisticii contrastive, precum și într-o zonă de balansare între nivelul lui *langue* și cel al lui *parole*. Problemele atinse aici cu privire la contrastivitatea expresiilor idiomatice sunt legate de constituenții expresiilor în cauză și de imaginea care stă la baza unei interpretări figurate. O altă problemă care apare într-un studiu contrastiv a două limbi, în special în ce privește unitățile frazeologice idiomatice, este valența semantică diferită a acestora. Două expresii asemănătoare din punct de vedere structural și semantic – cum sunt *a(-i) scăpa cuiva ceva din mână* și *glida någon ur händerna* – pot diferi în ceea ce privește semnificațiile lor secundare și conotațiile. Pe de altă parte, două expresii echivalente, cu structură complet diferită, dar cu sens, în parte, identic – cum sunt *växa ngn över huvudet* și *a(-i) scăpa cuiva ceva din mână* –, pot arăta diferențe legate de argumentele și rolurile lor semantice. În plus, fiind vorba de traductologie, nu putem lăsa deoparte nici importanța contextului sau diferențele structural-sintactice între două limbi, cum argumentează și cercetătoarea Hessky: „Dacă cercetăm, însă, aceleași unități idiomatice într-un context, atunci echivalența semantică poate fi cel puțin pusă sub semnul întrebării [...]. Se poate întâmpla, de asemenea, ca – în ciuda echivalenței semantice –, în anumite contexte să nu existe posibilitatea de a folosi ambele expresii idiomatice în cele două limbi ca echivalente, iar aceasta datorită diferențelor structural-sintactice.” [31]

References

- [1]Veisbergs, 1997:157.
- [2]Lungu Badea, 2005:5
- [3]Cicero și Horațiu, de exemplu, se numără printre cei care au discutat probleme legate de practica traducerii.
- [4]Munday, 2008:7
- [5]Cf. Sava, 2008: 86-88 și 2009: 19-20; Sköldberg, 2004:19; Fivelsdal, 1993:7-8; Copceag, 2001:140.
- [6]Koller, 1974:1
- [7]Bâlțeanu: <http://www.scribd.com/doc/36616936/0tipuri-de-Unitati-Frazeologice>.
- [8]Semnificația literală a expresiilor va fi marcată de acum înainte prin semnele , '.
- [9]Palm Meister, 2007: 678 (traducerea mea)
- [10]Corpusul de texte pe care îl folosesc este alcătuit din aproximativ 300 de expresii idiomatice în limba suedeză, la care se adaugă expresiile echivalente ale acestora în română.
- [11]Fleischer, 1982: 38 (traducerea mea)..
- [12]Veisbergs, 1997:157 (traducerea mea).
- [13]ibid.
- [14]Veisbergs, 1997:157-158 (traducerea mea).
- [15]Alt termen, folosit de Alwin Fill (1992:560), este *deidiomatization* (apud Veisbergs, 1997:159).
- [16]Veisbergs, 1997:159-160

[17]Veisbergs, 1997:159.

[18]Tradusă de de către Dan Shafran, Elena Florea și Carmen Banciu

[19]Veisbergs, 1997:159.

[20]Ibid.

[21]Veisbergs, 1997: 169 (traducerea mea).

[22]Sköldberg, 2004:86-92.

[23]Sköldberg, 2004:90 (traducerea mea).

[24]Ibid.

[25] Expresia este tratată în mod diferit în dicționarele suedeze. În *Svenskt språkbruk* (2003) este trecută drept un „idiom” (expresie idiomatică), în *Svensk ordbok* (2009) însă nu, fiind considerată o îmbinare liberă din care unul dintre cuvinte, și anume mână, are un sens metaforic.

[26] Akimoto (1994); Nenonen (2002), apud Niemi (2004:249).

[27]V. de ex., Niemi, 2004:250.

[28]Niemi, 2004:249.

[29]Akimoto, apud Niemi, 2004:247.

[30]Veisbergs, 1997:163.

[31]Hessky, 1980:69 (traducerea mea).

Bibliography

BĂLTEANU: <http://www.scribd.com/doc/36616936/0tipuri-de-Unitati-Frazeologice>. Site vizitat ultima dată la data de 02.08.2011

BERGMAN, Ingmar (1987): *Laterna Magica*. Norstedts, Stockholm.

BERGMAN, Ingmar (1994): *Laterna magică*. Ed. Meridiane, București.

FLEISCHER, Wolfgang (1982): *Phraseologie der deutschen Gegenwartssprache*. VEB Bibliographisches Institut, Leipzig.

COPCEAG, Dimitru (2001): *Studii de lingvistică* (ed. Ion Mării și Nicolae Mocanu). Clusium, Cluj-Napoca.

FIVELSDAL, Gro (1994): *Phraseologismen und ihre Übersetzung. Unter besonderer Berücksichtigung norwegisch-deutscher Übersetzungsfälle*. Schriften des Germanistischen Instituts 19, Bergen.

HESSKY, Regina (1980): ”Zur kontrastiven Untersuchunge idiomatischer Wendungen”, în: János Juhász (ed.) *Kontrastive Studien ungarisch-deutsch*. Akadémiai Kiadó, Budapest.

INGO, Rune (2009): *Konsten att översätta*. Studentlitteratur, Lund.

KOLLER, Werner (1974): ”Intra- und interlinguale Aspekte idiomatischer Redensarten”, în: *Skandinavistik* 4: 1-24.

LUNGU Badea, Georgiana (2005): *Tendințe în cercetarea traductologică*. Editura Universității de Vest, Timișoara.

MUNDAY, Jeremy (2008): *Introducing Translation Studies. Theories and Applications*. Routledge, London & New York.

NIEMI, Sinikka (2002): ”Verbfrasidiomen I svenskan: En lexikalisk analys.”, în: *Puhe ja kieli – Tal och språk – Speech and Language* 22. S. 21-35

PALM MEISTER, Christine (2007): ”Phraseologie des Schwedischen“, în: *Phraseologie/Phraseology. Ein internationales Handbuch der zeitgenössischen Forschung/An International Handbook of Contemporary Research* (ed. Harald Burger, Dmitrij Dobrovol'skij, Peter Köhn, Neal R. Norrick). Walter de Gruyter, Berlin & New York.

SAVA, Doris (2008): *Phraseolexeme aus kontrastiver Perspektive Deutsch-Rumänisch*. Techno Media, Sibiu.

SKÖLDBERG, Emma 2004. *Korten på bordet. Innehålls- och uttrycksmässig variation hos svenska idiom*. Meijerbergs arkiv för svensk ordforskning, Göteborg.

VEISBERGS, Andrejs (1997): "The Contextual Use of Idioms, Wordplay, and Translation." în: *Traduction: Essays on Punning and Translation*, ed. By Dirk Delabatista, (155-176). Manchester: St. Jerome & Namur: Presses universitaires de Namur.

Dicționare:

DEX (Dicționarul explicativ al limbii române) (1998): II. Auflage, hrg. von Academia Română, Institutul de lingvistică „Iorgu Iordan”. Ed. Univers enciclopedic, București.

Mărănduc, Cătălina (2010): *Dicționar de expresii, locuțiuni și sintagme ale limbii române*. Ed. Corint, București.

Svensk ordbok (2009): Utg. av Svenska Akademien. Norstedts, Stockholm.

Svenskt språkbruk – ordbok över konstruktioner och fraser (2003): Utg. av Svenska Språknämnden. Norstedts, Stockholm.

Tomici, Mile (2009): *Dicționar frazeologic al limbii române*. Ed. Saeculum vizual, București.